

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ”**

Харків
2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

Електронна копія

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ”**

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”,
спеціальність 7.03040101 “Правознавство”)

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 2 від 16.10.2012 р.)*

**Харків
2012**

Програма навчальної дисципліни “Адміністративна відповідальність (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”, спеціальність 7.03040101 “Правознавство”) / уклад. В. В. Зуй. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 12 с.

У к л а д а ч В. В. Зуй

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 8 від 17.10.2012 р.)*

ВСТУП

Адміністративна відповідальність є одним із інститутів адміністративного права та різновидом адміністративного примусу. Основна мета навчальної дисципліни – надання знань щодо правового забезпечення реалізації прав, свобод та інтересів громадян у відносинах з адміністративно-юрисдикційними органами та судами, опанування студентами основних положень теорії адміністративного права, Конституції України, законів та інших нормативно-правових актів, реалізація теоретичних знань на практиці.

Досягнення зазначеної мети здійснюється шляхом поглибленого засвоєння положень чинного законодавства та розширення теоретичних знань про адміністративну відповідальність.

Вивчення курсу є невід’ємною складовою професійної підготовки осіб, які здобувають юридичну освіту. Навчання здійснюється у формі установчих та оглядових лекцій, самостійної роботи, практичних занять, індивідуальних та групових консультацій для студентів-заочників.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати основні поняття щодо адміністративної відповідальності, її суть та основні риси й відмінність від інших видів юридичної відповідальності; законодавство України про адміністративні правопорушення, його особливості та місце в системі вітчизняного законодавства; завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення; запобігання адміністративним правопорушенням, забезпечення законності при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення; положення чинного закону про відповідальність за адміністративні правопорушення; поняття адміністративного правопорушення (проступку), його відокремлення від інших правопорушень; склад адміністративного правопорушення; обставини, що виключають адміністративну відповідальність; порядок та підстави: передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу; звіль-

нення від адміністративної відповідальності через малозначність правопорушення; види адміністративних стягнень; заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх; накладення адміністративних стягнень; покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду; особливості адміністративних правопорушень та адміністративної відповідальності у сфері соціально-культурного будівництва, управління економікою, адміністративних корупційних правопорушень, адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, на встановлений порядок управління; провадження у справах про адміністративні правопорушення та виконання постанов про накладення адміністративних стягнень;

уміти використовувати отримані знання в практичній діяльності органами (посадовими особами), уповноваженими розглядати справи про адміністративні правопорушення, вільно орієнтуватися в системі національного законодавства, що регулює адміністративну відповідальність, та діяти згідно з його вимогами і нормами професійної діяльності; аналізувати та коментувати відповідні нормативні положення, прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері; користуватися сучасною науковою та спеціальною літературою, електронними джерелами інформації; здійснювати пошук необхідних актів на Інтернет-сайті <http://portal.rada.gov.ua>.

З М І С Т

1. Завдання і система законодавства про адміністративні правопорушення

Законодавство України про адміністративні правопорушення, його особливості та місце в системі вітчизняного законодавства про інші види правової відповідальності.

Завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Система законодавства про адміністративні правопорушення: основи законодавства про адміністративні правопорушення, закони про адміністративні правопорушення, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Митний кодекс України.

Повноваження місцевих Рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність. Особливості розроблення рішень та їх значення у боротьбі з окремими адміністративними правопорушеннями.

Запобігання адміністративним правопорушенням. Забезпечення законності при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення.

Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

2. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність

Поняття адміністративного правопорушення (проступку), його вирізнення серед інших правопорушень.

Адміністративне правопорушення є підставою адміністративної відповідальності. Суть адміністративної відповідальності, її основні риси та відмінності від інших видів юридичної відповідальності.

Склад адміністративного правопорушення.

Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу. Звільнення від адміністративної відповідальності через малозначність правопорушення.

Види адміністративних стягнень. Основні й додаткові адміністративні стягнення. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Накладення адміністративних стягнень (загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення; обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення; накладення адміністративних стягнень у разі вчинення кількох адміністративних правопорушень; строки накладення адміністративного стягнення).

Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду.

3. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність у сфері соціально-культурного будівництва

Роль та значення адміністративно-правових засобів боротьби з адміністративними правопорушеннями у сфері соціально-культурного будівництва.

Система адміністративних правопорушень у сферах охорони праці і здоров'я населення, охорони культурної спадщини, в галузі житлово-комунального господарства та благоустрою. Особливості їх складу.

Причини та умови, які сприяють здійсненню адміністративних правопорушень у сфері соціально-культурного будівництва. Підвідомчість справ про вищезазначені правопорушення. Адміністративна відповідальність за їх здійснення.

4. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність у сфері управління економікою

Роль адміністративно-правових засобів боротьби з адміністративними правопорушеннями у сфері управління економікою.

Система та особливості складів адміністративних правопорушень: що посягають на власність; у сфері охорони природи, використання природних ресурсів; у промисловості, будівництві, у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів; у сільському господарстві, у разі порушення ветеринарно-санітарних правил; на транспорті; в галузі шляхового господарства і зв'язку; у торгівлі, громадському харчуванні; сфері послуг; у галузі фінансів; підприємницькій діяльності; стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації.

Адміністративні корупційні правопорушення.

Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, які здійснюються у сфері управління економікою. Адміністративна відповідальність за їх вчинення.

Причини та умови, що сприяють здійсненню адміністративних правопорушень у сфері економіки.

5. Адміністративні корупційні правопорушення

Система й особливості складів корупційних правопорушень.

Підвідомчість справ про адміністративні корупційні правопорушення. Адміністративна відповідальність за їх вчинення.

Причини та умови здійснення адміністративних корупційних правопорушень.

6. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, на встановлений порядок управління та адміністративна відповідальність за їх здійснення

Поняття й суть громадського порядку та громадської безпеки, значення їх адміністративно-правової охорони.

Система адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок. Особливості їх складу. Причини та умови, що сприяють їх здійсненню. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський

порядок. Адміністративна відповідальність за їх здійснення.

Система адміністративних правопорушень, що посягають на громадську безпеку. Особливості їх складу. Причини та умови, які сприяють здійсненню вищезазначених правопорушень. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, які посягають на громадську безпеку. Адміністративна відповідальність за їх здійснення.

Поняття та суть встановленого порядку управління. Значення адміністративно-правових засобів по забезпеченню його охорони.

Система адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління. Особливості їх складу.

Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління, та адміністративна відповідальність за їх здійснення.

Причини та умови, які сприяють їх здійсненню.

7. Проведення у справах про адміністративні правопорушення та виконання постанов про накладення адміністративних стягнень

Система органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, розмежування їх компетенції. Порядок створення колегіальних органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, та їх повноваження. Повноваження посадових осіб, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Запобігання адміністративним правопорушенням.

Завдання та порядок проведення у справах про адміністративні правопорушення, його законодавчі основи та засади. Обставини, що виключають проведення у справі про адміністративні правопорушення.

Порушення проведення у справі про адміністративні правопорушення (протокол про адміністративне правопорушення, його зміст; особи, які мають право складати протокол про адміністративне правопорушення; надіслання протоколу; випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення

не складається; особи, які беруть участь у провадженні у справах про адміністративне правопорушення та їх правове положення).

Розгляд справи про адміністративне правопорушення (місце, строки підготовки та порядок розгляду; обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи; докази; протокол засідання колегіального органу по справі; пропозиції про усунення причин та умов, що сприяли вчиненню адміністративних правопорушень; передача матеріалів прокурору, органу досудового слідства або дізнання).

Постанова по справі про адміністративне правопорушення (зміст, види, оголошення і вручення копії постанови). Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: адміністративне затримання; особистий огляд і огляд речей; тимчасове вилучення посвідчення водія, затримання транспортних засобів, вилучення ліцензійної картки на транспортний засіб; відсторонення осіб від керування транспортними засобами, річковими і маломірними судами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції; оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Оскарження й опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення. Порядок та строки розгляду скарги і протесту, їх наслідки.

Прокурорський нагляд за виконанням чинного законодавства при провадженні у справах про адміністративні правопорушення.

Обов'язковість постанови про накладення адміністративного стягнення та основні правила його виконання (звернення постанови до виконання; порядок її виконання; відстрочка; виконання, припинення та давність виконання постанови; контроль за виконанням).

Особливості провадження по виконанню постанови про накладення адміністративних стягнень: попередження; штрафу; оплатного вилучення майна; конфіскації майна, грошей; позба-

влення спеціального права; застосування громадських, виправних робіт та адміністративного арешту; відшкодування майнової шкоди.

Запобігання адміністративним правопорушенням як один із основних способів посилення законності в державному управлінні.

Організація та методика виявлення адміністративних правопорушень, вивчення їх причин та умов, що сприяють здійсненню цих правопорушень. Форми та методи діяльності державних органів, громадських об'єднань та трудових колективів, спрямовані на запобігання адміністративним правопорушенням. Координаційні функції місцевих органів виконавчої влади щодо запобігання адміністративним правопорушенням.

СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Конституція України: прийнята Верхов. Радою України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листоп. 2011 р. / упоряд.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Я. С. Рябченко. – Х.: Право, 2011. – 280 с. (з наст. змін. та допов.).

Кодекс України про адміністративні правопорушення: наук.-практ. коментар / В. А. Калужний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. – К.: Правова єдність, 2008. – 781 с.

Митний кодекс України: прийнятий Верхов. Радою України 13 берез. 2012 р. № 4495-VI // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 32. – Ст. 1175.

Судова практика Верховного Суду України у справах про адміністративні правопорушення / за заг. ред. П. П. Пилипчака. – К.: Ін Юре, 2007. – 328 с.

Адміністративне право: підруч. / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х.: Право, 2012. – 656 с.

Адміністративне право: альбом схем: [навч. посіб.] / Ю. П. Битяк [та ін.]. – Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Х.: Право, 2012. – 160 с.

Богуцький В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х.: ФІНН, 2012. – 216 с.

Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності: курс адміністративного права України: [підруч.] / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух та ін.; за ред. В. В. Коваленка. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С. 309-381.

Навчальне видання

Електронна копія

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”,
спеціальність 7.03040101 “Правознавство”)

У к л а д а ч ЗУЙ Валентина Василівна

Відповідальний за випуск *Ю. П. Битяк*

Редактор *О. І. Борисенко*

Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*

План 2012

Підп. до друку 29.10.2012. Формат 60x84^{1/16}. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,75. Облік.-вид. арк. 0,34. Вид. № 191.
Тираж прим. Зам. № 4528. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.